

INCA REVISTA

Número 36

JULIOL 1994

Preu 250 Pessetes

XXè ANIVERSARI DE L'OBRA CULTURAL BALEAR
DELEGACIÓ D'INCA

Vidal, 5 entresol

SUMARI

- Portada XXÈ ANIVERSARI DE LA DELEGACIÓ DE L'OBRA CULTURAL BALEAR A INCA.
- Pàg. 3 UNA EXPERIÈNCIA ENCISADORA. Mar Oliver.
- Pàg. 4 TAULA RODONA SOBRE EL XXÈ ANIVERSARI DE L'O.C.B. A INCA. Lluís Maicas.
- Pàg. 6 LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA ARRIBA ALS RESTAURANTS D'INCA.
- Pàg. 7 XI JORNADES "EL PAÍS A L'ESCOLA". Antònia Amengual Morro.
- Pàg. 8 L'OBRA INQUERA DE L'ARQUITECTE GASPAR BENNÀSSAR. Pere Rayó Bennàssar.
- Pàg. 10 EL PAÍS A L'ESCOLA. Maria del Mar Llobera Colomer.
- Pàg. 12 EL DIRECTOR DE LA SALLE D'INCA REPRIMEIX L'ÚS DE LA NOSTRA LLENGUA.
- Pàg. 14 Entrevista: JAUME SANTANDREU, CAPELLÀ I POETA. Catalina Amer Vives.
- Pàg. 9 DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.
- Pàg. 1 V ENCONTRE DE TEATRE EN CATALÀ A L'ENSENYAMENT MITJÀ. Margalida Victòria Ramis.
- Pàg. 22 VI DOLÇ I PACIÈNCIES. Pere Xiroi.
- Pàg. 24 RESTAURACIÓ DELS CAPARROTS A INCA. "Violeta"
- Pàg. 26 RACÓ DE CUINA. Pere Massutí i Esperança Ramis.

INCA REVISTA

OBRA CULTURAL BALEAR

Delegació d'Inca
Carrer Vidal, 5 entresol

Apartat 156
7300 INCA

DIPÒSIT LEGAL PM 451-1986
IMPRESSIÓ: TIRRENA, S.A.

La responsabilitat dels articles signats recau
únicament damunt els seus autors.

Maquetació: En Joan & Co. (Revista MONTAURA)

Clavells
can Llorenç Rigo

Carretera Palma - Inca
Telèfon 50 46 90

Es siurell

Carrer Llevant, 19
88 00 86
7300 Inca

CA'N
XESQUET
CAFE

Dureta, 6 88 06 58

HOMS *fotògraf*

50 57 63 Palmer, 8

SECTOR INCA

ATENCION AVERIAS

880077

TELEFONO EXCLUSIVO Y PERMANENTE
PARA AVISO DE AVERIAS

Gesa
Gas y Electricidad, S.A.

EDITORIAL

BONES FESTES I MOLTS D'ANYS

Quan tu, hipotètic lector d'Inca Revista, tenguís aquesta a les mans, pot ser que no siguis a Inca. Vagi des d'aquestes pàgines el desig de què, on ens trobem, passem un bon estiu.

L'estiu és temps per projectar amb renovades esperances la tasca de cada dia. Així, la delegació de l'Obra ja està preparant, per a la tardor, la segona part dels actes commemoratius dels nostres pimers XX anys.

Que la nostra ciutat és mig buida i els inquers escampats per tot arreu, és un fet irremediable. Seria desitjable però, que ens poguéssim trobar a Inca per les festes dels nostres patrons, Sants Abdon i Senén.

Recordau les festes d'antany?. Doncs, ara també ja hi ha el paperí als carrers, els Gegants a la plaça, els foc d'artifici a punt d'explotar i la torre iHuminada. Només hi manquen les inqueres i els inquers passejant amb nostàlgia!.

UNA EXPERIÈNCIA ENCISADORA

Mar Oliver

Gràcies a l'Obra Cultural Balear d'Inca, el dia 23 d'abril, festa de Sant Jordi, ens vam reunir tot el jovent d'aquesta associació, per tal de dur una rosa i un exemplar gratuït d'aquesta revista que tenen a les mans a cada un dels nostres socis, i, així, poder felicitar-los pel dia del llibre.

El fet de dur una rosa i un exemplar de la revista va produir diferents reaccions en cada un dels socis, que ens feien preguntes de tot tipus, com per exemple: si havien de pagar alguna cosa, ja que això no s'havia fet mai abans, si no havien de fer res més que acceptar els regals que els fèiem, etc.; però la reacció que predominà va ser la sorpresa de rebre aquells regals inesperats i totalment gratuïts per part de l'associació, i tot-hom ho va acceptar tan de bon grat com nosaltres ho havíem fet.

L'Obra ens va donar les gràcies a tot el jovent oferint-nos un gran berenar que va resultar molt bo i on ens ho vam passar molt bé.

TAULA RODONA SOBRE EL XXÈ ANIVERSARI DE L'O.C.B. A INC

El passat dia vint-i-sis de maig tingué lloc, al Casal de Cultura, -l'antic edifici del Pes des Bessó, al carrer d'en Dureta, bellíssim abans de la seva insensata reforma-, el primer dels actes programats per a celebrar el vintè aniversari de l'Obra Cultural Balear a Inca. L'acte, organitzat per la nostra delegació, baix el títol genèric de "XXè ANIVERSARI, 1974-1994, vint anys de feina en català, passat i present", reuní un bon grapat de socis i simpatitzants que seguiren amb atenció i, a cops, amb emoció les paraules de les persones que hi intervingueren.

Per primera vegada es reunien, en un mateix acte, tots els antics presidents de la delegació d'ençà el 1974, excepte Jaume Crespí que per motius de salut no hi pogué assistir. A la sala d'actes, baix uns focus de justícia que fonien l'aire, presentà l'acte i conduí la xerrada Lluís Maicas. En la seva intervenció, Maicas parlà, sobretot, del futur

de la nostra entitat i defensà l'opció "d'una delegació viva i vital, activa, que, a més de defensar la cultura, faci cultura que es pugui defensar i desenvolupi projectes que es justifiquin per la seva qualitat i no per la seva militància".

Així mateix, intervingueren Maria Ferrer Vara, presidenta de la junta que fundà la delegació el desembre de 1974. Parlà, sobretot, de la il·lusió dels joves que formaren la junta i de les dificultats i entrebancs que patiren des de l'administració fins que el desànim els féu plegar. Imma Cortès, responsable d'informació en la junta presidida per Jaume Crespí, parlà de les activitats que es dugueren a terme durant el seu període i ressenyà la importància de la recuperació de les festes populars: organització de la primera "Rua" de la postguerra, revitalització dels foguerons de Santa Maria la Major i un llarg etcètera d'activitats.

En termes semblants s'expressaren els demés presidents. D'una banda ressaltaren l'actitud del col·lectiu davant les diverses situacions: els patètics darrers anys de la dictadura, la transició i la democràcia. Tothora han estat constants les reivindicacions per tal d'assolir la normalitat en l'ús de la nostra llengua, el català, i en la nostra cultura pròpia tantes vegades vexada o, en darrer extrem, folkloritzada. Jaume Armengol, Pere Rayó, Antoni Armengol, Pere Quetglas i Jaume Gual parlaren de les activitats més importants dutes a terme durant el període que presidiren les seves respectives juntes: des de cursos en català i de català a edicions ("Aproximació a la bibliografia d'Inca" i "Inca Revista"), exposicions, radio ("Cafè de Cultura"), mostres, recitals i conferències, classes de ball de bot i tot un llarguíssim seguit d'activitats que han omplert en gran mesura la vida cultural de la nostra ciutat.

Mercè Puig, actual presidenta de la nostra delegació i persona que, des de la seva vitalitat, fermesa i constància s'ha proposat reviscolar la delegació, donà les gràcies als assistents en una molt breu intervenció i ens encoratjà per tal de continuar la tasca de tirar endavant la delegació. Així mateix, Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear, adreçà unes paraules als assistents en el sentit de palesar la feina que ens queda per fer a tots els que estimam aquesta terra per assolir un país normal en tots els sentits.

Finalment, una joveníssima violoncel·lista, Joana Gual, acompanyada al piano pel nostre consoci Miquel Gual, interpretà unes bellíssimes peces que entusiasmaron a tots els presents. Creiem sincerament que, des de la sensibilitat que demostrà, Joana Gual serà una gran artista d'aquest país.

Un trocet de coca casolana i un glopet de cava al local social posaren punt i final a aquest acte.

Lluís Maicas

EL SÍMBOL VEGETAL

Les fulles envolten la fruita que madura,
i els nostres cors contemplen la joia que esperam;
la llum, la pluja i el vent encara faran més pura
la fruita que amb el temps tindrà color d'aram.

Oh dona consirosa que al meu costat medites
sobre el misteri august del bategar vital,
mira venir l'anyada que promet les collites,
com a símbol diàfan del fruitar humanal.

BARTOMEU FORTEZA

**DEL PLAER DE LLEGIR
AL JOC D'ESCRIBRE.
UNA TASCA QUE ENS
PREOCUPA A TOTS:
FER LECTORS**

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA ARRIBA ALS RESTAURANTS D'INC

En una societat com la que ara ens envolta, els restaurants hi juguen un paper fonamental, sobretot com a mostrador del nostre país, atès el nombre de gent que diàriament hi passa. Aquest fet els col·loca en una situació, si més no, privilegiada en el procés de normalització de la nostra llengua.

Per això, des de mitjan mes de juny, el Servei Municipal de Normalització Lingüística, adscrit a l'Àrea de Cultura, Educació i Esports i comptant amb la col·laboració de l'Obra Cultural Balear d'Inca, porta a terme una campanya adreçada als restaurants de la ciutat. El cap del servei i la presidenta de l'OCB visiten, personalment i un per un, tots els restaurants i ofereixen, gratuïtament:

- Un vocabulari català-castellà-francès-anglès-alemany, amb el nom de begudes i menjars, amb instruccions per redactar una carta de restauració, amb un suplement de noms de plats típics de Mallorca, etc.
- La traducció o la normalització de la carta com també l'assessorament lingüístic que calgui.
- La supervisió lingüística durant el procés de canvi.
- Qualsevol altra tasca que estigui a l'abast del servei.

Aquesta iniciativa ha nascut amb la intenció d'incorporar a les seves cartes la versió en la nostra llengua dels plats i productes que ofereixen, com també incentivar l'ús del català en el món de la restauració. A més, alhora es pretén recuperar, en uns casos, i no deixar perdre, en altres, el nom de plats i productes típics de Mallorca, com és ara: *gató, escaldums, olives trencades, suspiros, trempó* i molts d'altres, tan característics de la cuina insular i tan representatius de la nostra gastronomia. El resultat esperat: poder demanar, normalment i habitualment, en la nostra llengua allò que vulguem menjar.

Per acabar, tot i que encara no és moment de fer-ne una valoració -ja la farem detalladament més endavant-, la campanya ha tingut gran acceptació entre els propietaris i encarregats dels establiments que hem visitat. A més, ha permès, d'alguna manera, establir un vincle de col·laboració entre els restaurants i l'Ajuntament, la qual cosa redundarà en benefici de l'ús social de la nostra llengua i usar-la és, indubtablement, signe de modernitat i de progrés.

Servei Municipal de
Normalització Lingüística

**LES ILLES BALEARS TENEN LLENGUA PRÒPIA.
EMPRAU-LA SEMPRE!**

XI JORNADES "EL PAÍS A L'ESCOLA"

Els passats 6 i 7 de Maig tingueren lloc a Salou les XI Jornades d'intercanvi "El país a l'escola". Allà ens trobarem joves d'arreu dels PPCC per tractar el tema d'aquest any: "El paper dels joves al nacionalisme".

Sota aquest títol es feren conferències, debats, xerrades, etc..De manera que tothom pogué expressar el seu punt de vista.

La primera ponència fou a càrrec del Sr. Josep Espar i Ticó, que amb les seves paraules va animar als joves a seguir endavant amb la tasca nacionalista tenint en compte el lema "La unió fa la força".

El mateix dia tingué lloc el lliurament dels premis del concurs de treballs, sobre "El paper dels joves al nacionalisme", que havien fet els alumnes. Una bona part dels premis fou pels treballs de les illes i dos d'ells per alumnes del Berenguer d'Anoia d'Inca. Margalida Victòria Ramis, Victòria Eugènia Martorell, Maria Mas, aconseguiren l'accèssit al 3r premi en la categoria de BUP i COU i Catalina Florit i Margalida Fonollar el 3r premi de la categoria 1r i 2n de BUP. L'enhora-bona a elles.

El dia següent es va fer una taula rodona on representants dels diferents punts dels PPCC explicaren la situació del nacionalisme al seu redol i quins eren els principals problemes.

Després es va fer la presentació dels treballs guanyadors seguida de debats tan al matí com l'horabaixa. Hi va haver tot tipus d'opinions, hi havia gent que ho tenia ben clar, d'altres no tant.

En els grups de debat es van treure les següents conclusions:

- Entre els joves hi ha molt poca informació i desconeixement cultural. Malgrat això ens comencem a concienciar del nostre paper.

- El principal factor que uneix els PPCC és la llengua. A partir d'aquí la música, la TV, la premsa.

- És necessari que se segueixin organitzant actes per fer més forts els lligams: més jornades com aquestes, trobades universitàries, intercanvis entre grups, etc.

- Respecte al futur ens hem de mantenir fermes davant la nostra cultura sense recórrer a la violència.

Pens que aquestes Jornades són molt interessants tant per la convivència entre els joves com pels temes que es tracten.

És un lloc allà on la gent que té les idees clares pot anar i dir davant tothom el que pensa. I el que no ho té gaire clar a les Jornades pot aclarir molts dels seus dubtes sobre els PPCC i el nacionalisme. I tot això afegit a les estones que tenim per fer gresca, passar-ho bé i trobar noves amistats.

Des d'aquí vull animar a tots els joves d'instituts que l'any vinent participin en aquesta experiència tan engrescadora.

Antònia Amenqual Morro

L'OBRA INQUERA DE L'ARQUITECTE GASPAR BENNÀSSAR

Gaspar Bennàssar Moner (Palma 1869 - Barcelona 1933) és, sens dubte, l'arquitecte més important a Mallorca durant el primer terç del segle XX. El 1899, es llicencià a l'Escola d'Arquitectura i a l'Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid. Va ser arquitecte diocesà de Mallorca i Menorca i arquitecte municipal de Palma (1901-1933). Fou l'encarregat d'aplicar el Pla d'Eixampla de Bernat Calvet (1901) a Palma amb l'enderrocament de les murades i l'ordenació de l'espai exterior de la ciutat.

La trajectòria estilística de Gaspar Bennàssar, com a arquitecte, es divideix en dues etapes marcades ambdues per l'eclecticisme. Si bé en la primera (1900-1918) projecta obres modernistes i utilitza formes derivades del gòtic, entre d'altres, en la segona (1919- 1933) es decanta cap al regionalisme.

Mirant, amb deteniment, els expedients d'obres particulars i d'edificis públics a l'Arxiu Municipal d'Inca, només hi hem trobat dues obres projectades per aquest rellevant arquitecte. Es tracta de:

. L'Hipòdrom Alfons XIII, projecte de l'any 1929 (fig 1). Gaspar Bennàssar planejà les tribunes i altres construccions que pràcticament han desaparegut, degut a l'abandonament de les instal·lacions durant molts d'anys.

. La casa per a Francesc Serra Ferrer (fig. 2) és la segona obra inquera de Gaspar Bennàssar. En aquest cas es tracta d'una obra particular, situada al costat esquerre de la carretera de Palma - Alcúdia, projectada l'any 1932. Creiem que es trobava a l'actual carrer del General Luque.

El projecte mostra una casa unifamiliar aïllada d'una sola planta amb una torre situada en el centre. La façana és simètrica i davant la casa hi ha un petit jardí al que es puja mitjançant una escala. La planta ens mostra com als costats de l'entrada hi ha la sala i un dormitori que es comunica directament amb la cambra de banys; el menjador està situat al centre coincidint amb la torre i té a la part esquerra la cuina i a la dreta la cambra de banys; al fons, separats per un passadís, trobam els altres dos dormitoris. Pensam que la distribució de la casa és bastant nova i funcional.

Gaspar Bennàssar concentrà, pràcticament, tota la seva activitat a Palma, no oblidem que de 1901 a 1933, any de la seva mort, va ser l'arquitecte municipal d'aquesta ciutat. Entre les obres més destacades de Gaspar Bennàssar a Palma podem anomenar: el Teatre Líric (1900), l'Escorxador Municipal (1905), els Magatzems "El Aguila" (1907), la Casa per a Joan Oliver (1909), l'Edifici del Bar Cristal (1913-1916), la Plaça de Toros (1918-1929) i el Cinema Born (1930-1931). Tot i això, em satisfà poder parlar de dues obres inqueres d'aquest constructor i urbanista, encara que avui quasi han desaparegut.

Pere Rayó Bennàssar

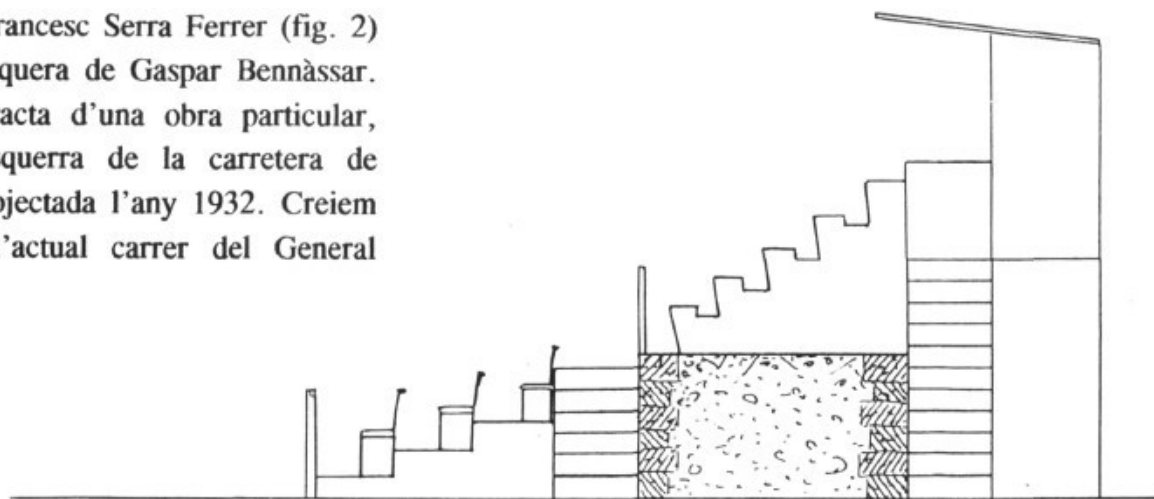

Fig. 1. Hipòdrom Alfons XIII. Projecte de les tribunes (1929).

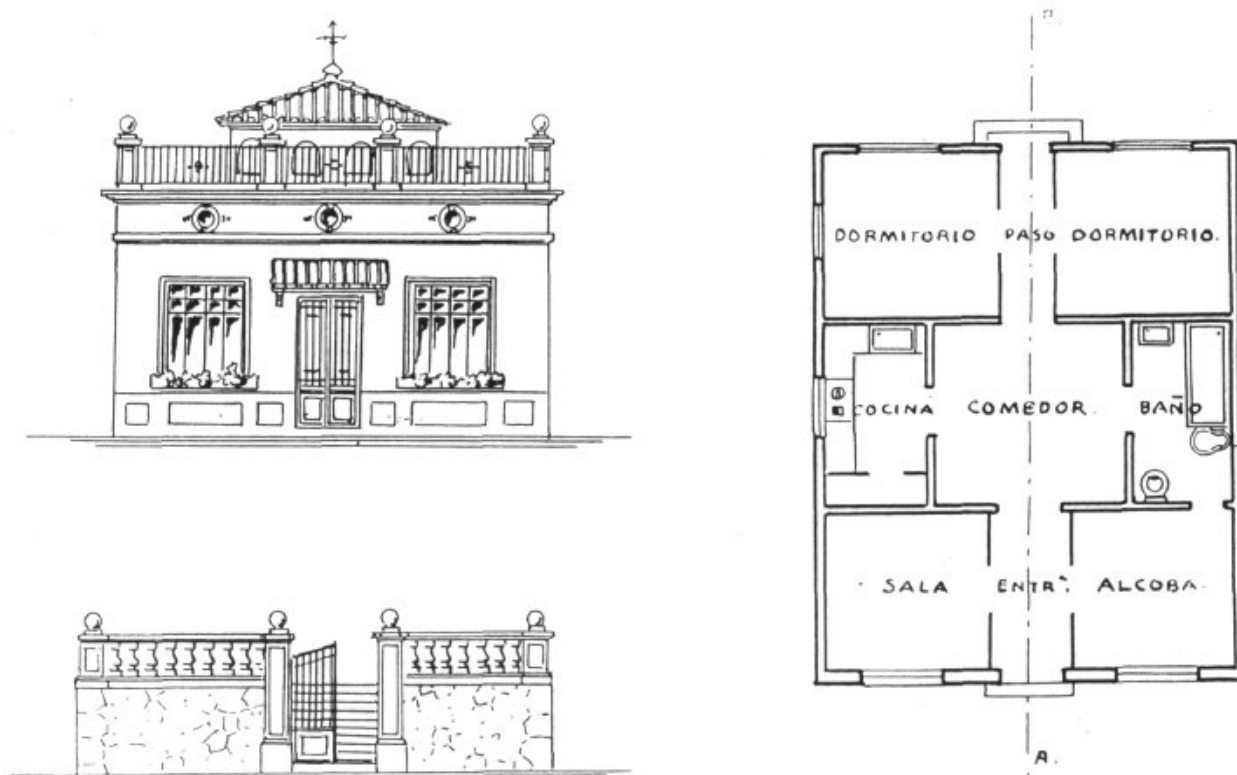

Fig. 2. Casa per a Francesc Serra Ferrer. Projecte de la façana i la planta (1932).

Boicot total al pla d'incineració dels residus: no llencis ni un gram de paper o cartró als fems

Ja ho hem dit: incineració i reciclatge són incompatibles, i això s'explica fàcilment, perquè si als fems els llevam la fracció que més interessa en el reciclatge (en particular, tot el paper i cartró), el residu que queda té un poder calorífic molt baix, insuficient per a fer rendible la incineració. Per això és hipòcrita l'actitud del president del Consell de Mallorca quan impulsa la incineració i a la vegada afirma que no s'oposa als esforços de reciclatge. I per això nosaltres, des d'aquí, imploram un boicot total al pla d'incineració (si arriba a tirar endavant), consistent en col·laborar, cadascu des de ca seva, a la classificació dels fems com a mínim en tres fraccions (paper i cartró, vidre, i resta). Acumular tot el paper que passa per les teves mans (des dels sobres de propaganda per correu o els diaris fins al cilindre central del paper higiènic), i dur periòdicament el material acumulat a **Deixalles** (camí Salard, s/n, Palma -devora el Seminari Nou-, tel. 27 22 11) és ja habit fàcil d'adquirir, i enormement beneficiós per tal de salvar milers d'hectàrees de selva.

LA BALANGUERA

PAÏSOS CATALANS

*La Balanguera mistenosa
com una aranya d'art subtil,
buida qui buida sa filosa,
de nostra vida treu la fil.
Com una parca bé cavil·la
feixint la tela per demà.*

*La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.*

*Girant l'ullada cap en terra
guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.*

*La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.*

*Quan la parella ve de noces,
ja veu i compta sos minyons;
veu com davallen a les fosses
els qui ara viuen d'il·lusions,
els qui a la plaça de la vila*

surten a nure i a cantar.

*La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.*

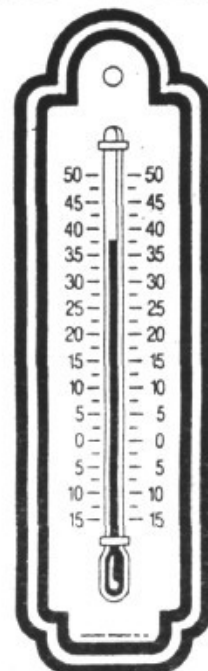
*Bellugant l'aspi, el fil cabdella,
i de la pàtria la visió
la bategarson cor de vella
sota la sarja del gipó.*

*Dins la profunda nit tranquil·la
destria l'auba que vindrà.*

*La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.*

*De tradicions i d'esperances
fix la senyera pel jovent
com qui fa un vel de noviances
amb cabelleres d'ori argent
de la infantesa que s'enfila,
de la vellura que se'n va.*

*La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.*

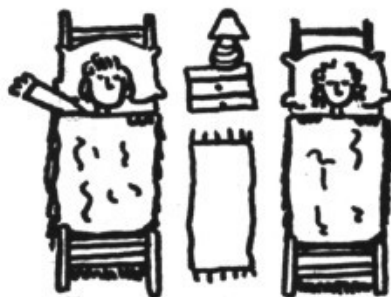
EL PAÍS A L'ESCOLA. Maria del Mar Llobera Colomer.

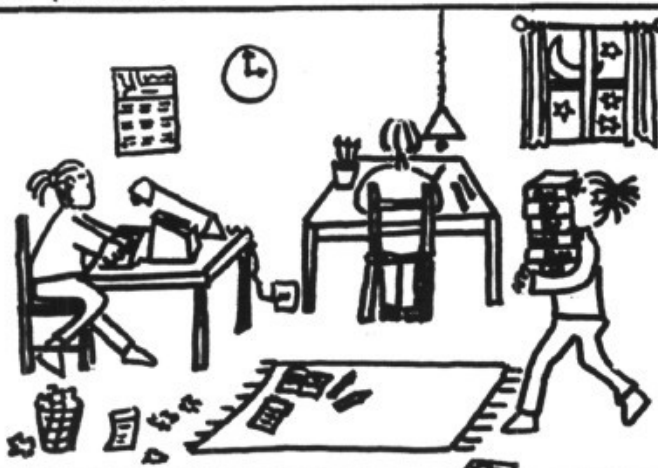
Un bon dia ens proposaren fer un treball sobre la llengua, ens agradà, era bona idea i els més treballadors es posaren a pensar.

I vinga treballar i ja ho podeu veure, n'hi havia que no anaven de feina.

Havíem pensat de valent, estaven cansats però tranquils, feia dies que ja estava acabat.

Aquí teniu als més ganduls, varen esperar el darrer dia i ara a fer feina...

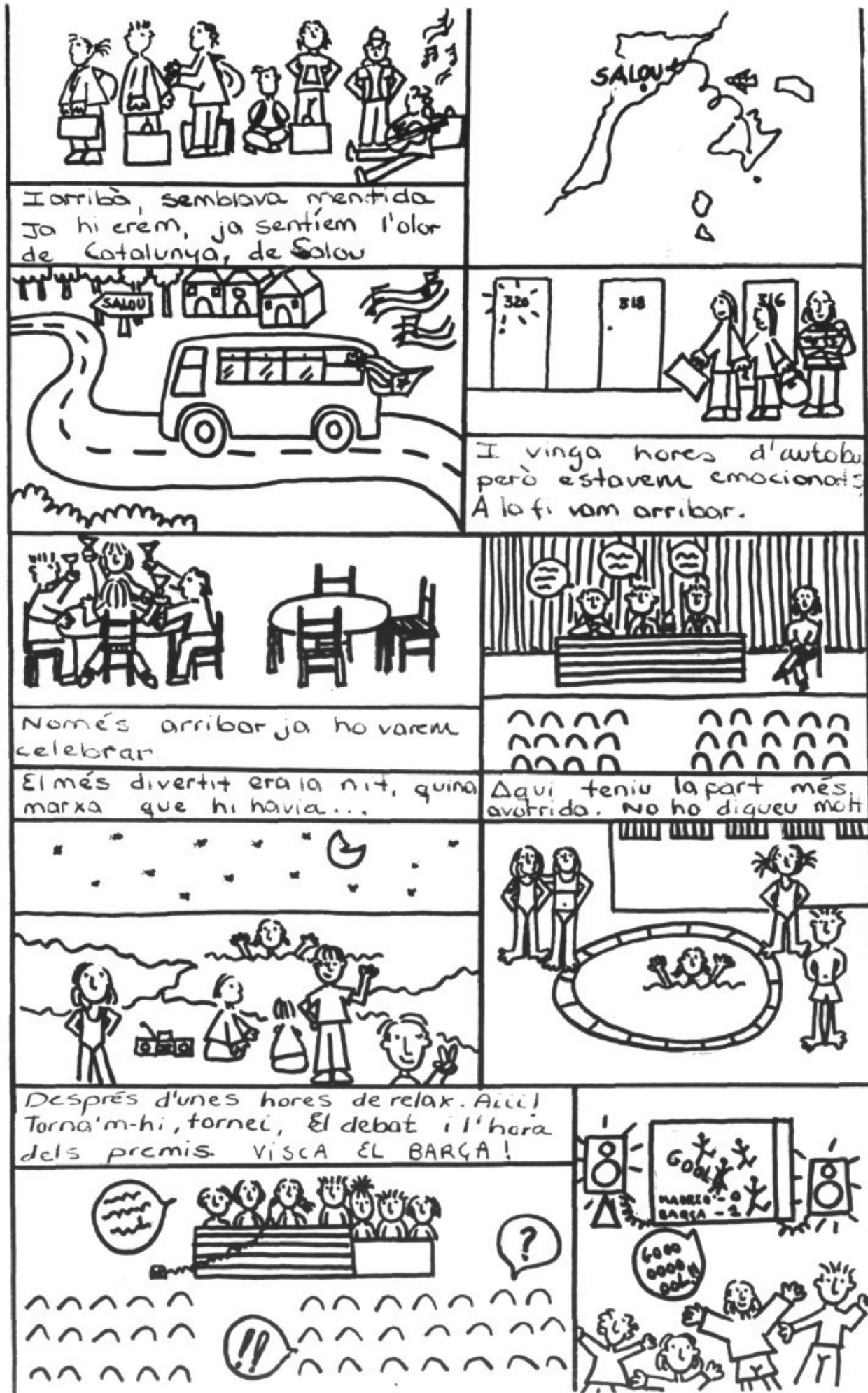
Be' al final tots el vam acabar, l'entregarèrem, era el torn dels professors.

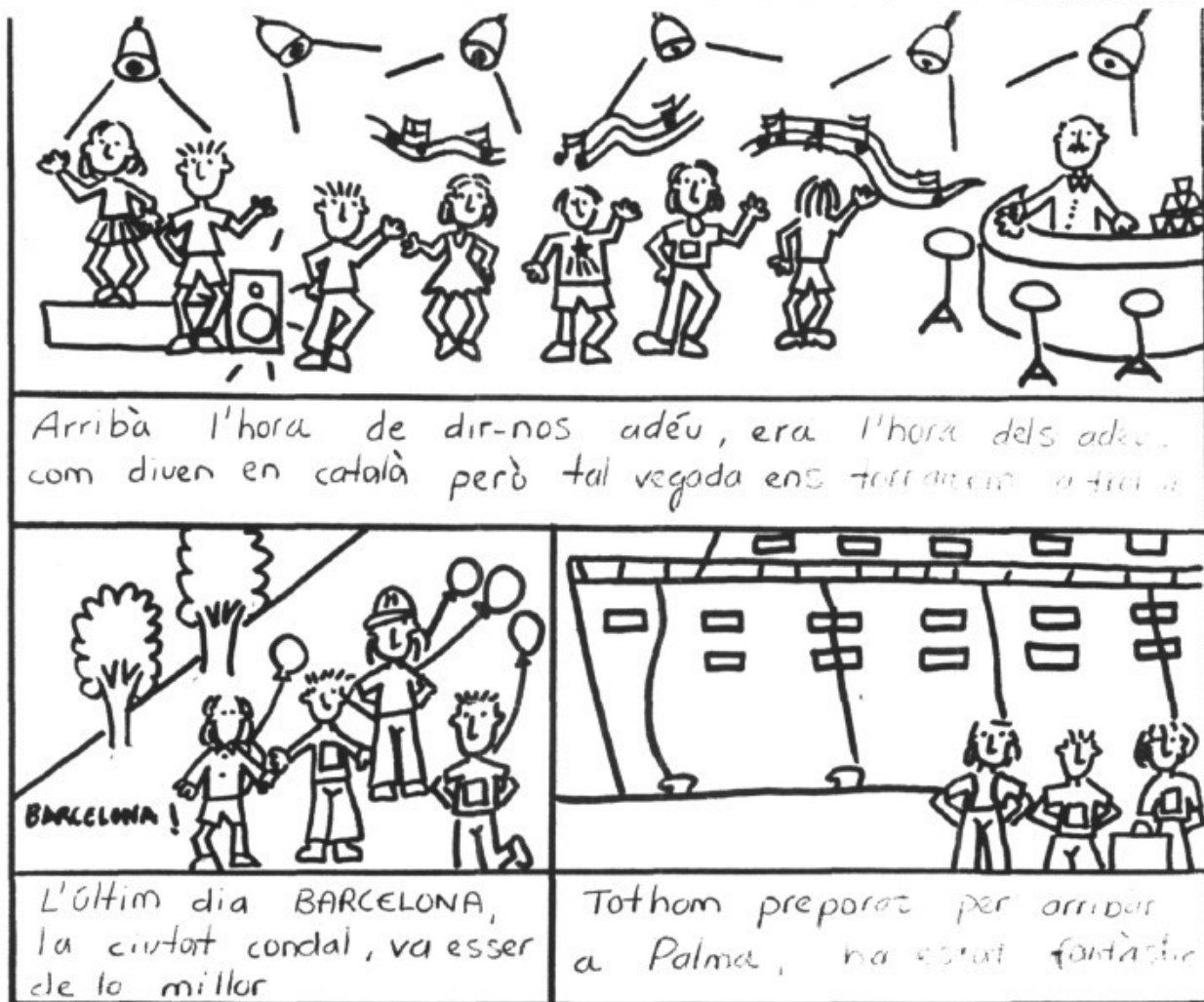

Realment ens feia il·lusió anar de viatge, no parlàvem d'altra cosa.

Enhorabona a tots els guanyadors. Estàvem super contents, ja ens posarem a contar els dies.

EL DIRECTOR DE LA SALLE D'INCA

REPRIMEIX L'ÚS DE LA NOSTRA LLENGUA.

Cronologia d'un acomiadament

Aquesta història comença a principis del passat curs escolar, quan un bon grapat de pares, convençuts de la necessitat de l'ensenyament en la nostra llengua, volia conèixer les perspectives del centre en aquest tema. El director contestà que la seva intenció era passar una enquesta als pares perquè triassin l'idioma en què voldrien fos impartit l'ensenyament als seus fills. Davant això els pares demanaren que, abans, s'informàs sobre les distintes alternatives a fi de poder fer una decisió enraonada i conscient. I aquí començà tot un rosari d'obstacles que, com veurem, ha acabat recentment amb l'acomiadament de la mestra na JOANA CANTALLOPS.

La proposta idò fou totalment rebutjada pel director per la qual cosa els pares demanaren a la junta directiva de l'APA que fos ella la que facilitàs la realització d'una reunió informativa per tractar aquesta qüestió. Els pares entregaren a la Junta Directiva més de 60 signatures sol·licitant l'esmentada reunió i aquí arriba la següent trava, quan aquesta Junta delegà a la direcció del centre una responsabilitat que no gosà assumir tot i que legalment els pertocava.

Davant tantes dificultats, una part dels pares no resignats amb aquesta ineficaç gestió va cercar assessorament entre professionals de l'ensenyament i institucions

ENTREVISTA

JAUME SANTANDREU, CAPELLÀ I POETA. Catalina Amer Vives.

Capellà polèmic, i poeta. Creador des Refugi. Jaume Santandreu és una persona que no deixa indiferent a ningú i que va pel món amb la contagiosa humanitat de l'home bo i valent que sap molt bé que lluita pel que creu just. Creient rebel, afirmà que ell "Ha donat molts de disgusts a l'Església, però que l'Església l'hi ha donat pocs gusts".

Es tant el seu poder de persuasió, que els seus detractors, que n'hi ha per tothom, han de reconèixer que la seva tasca és digna d'elogi, quan no d'un respectuós silenci.

Poeta i escriptor brillant. Sermoner sincer i rotund, irritant per alguns, apassionant pels altres. Santandreu té el do de la paraula amb el valor d'estar regida pels fets, i convenç a qualsevol quan parla de marginació, fent que la societat se senti implicada perquè sap que en té part de culpa... I el nostre personatge, que estima l'home per damunt de totes les coses, instiga a qui ostenta el poder polític, militar, eclesiàstic, per posar-se sempre al costat dels de baix. És el seu privilegi.

Parlarem amb ell de la seva obra social, de la seva obra literària i de la seva vida.

Què recordau amb més emoció de la vostra infància?

La compenetració absoluta que vaig viure des que vaig néixer fins els cinc anys amb la naturalesa, sobretot amb els animals del camp, fins el punt de deixar-se agafar. Record de forma molt especial na Claudia, una egua; i en Virat, un ca de bestiar. Si hi ha una força interior, seria la de les arrels

del camp, i un amor entranyable a la nostra terra. Jo he dit moltes vegades que sóc un conillet de camp.

Fill únic entre cinc germanes, això marca. Com éreu de petit?

El contacte directe amb la terra i el predomini d'un femení dins a ca nostra. La qual cosa explica molt que per damunt de tot, terra i dona han produït dins mi un predomini de sensibilitat. M'he sentit sempre molt estimat, i l'estimació sempre dóna una seguretat.

"Tota l'herència" és un aborronador poema dedicat al vostre pare. L'estimera, l'honradesa, la tendresa, és també herència seva?

Com passa sempre sovint a Mallorca, ca nostra és un matriarcat, i la tendresa estava representada per la part paterna. Mon pare era un home escalfadís. Una estreta de mà seva, marcava una fita. Era un home ocurrent i graciós, però per damunt de tot era un home bo. Seria molt difícil trobar-li un caire negatiu. Era un passador de pena, però en cas de tenir una espina se la clavava ell.

I Jaume Santandreu interpel·la a Déu: "Si tu ets com ell, Déu meu, vull missions amb Tu".

Com va sorgir la vocació religiosa?

Jo sol dir que vaig néixer capellà. Vaig començar al Seminari als 9 anys. Vaig dir missa als 22. Més que una influència familiar, era la influència d'aquell temps, i l'exemple d'un capellà que jo considerava

un sant. En tot i això ho vaig fer amb tot el meu coneixement. Jo als 10 anys era més home que ara. Jo crec que la pàtria de l'home és la infància i el que feim és tornar-hi sempre.

Jeroni Fito en el pròleg de "Els negres ajuden a fer fosca" va escriure: "Només li mancava anar a Àfrica. I veure els negres de prop. I fuig. Se'n va, viu, s'omple d'aire, paisatge, gent, i... torna. Ai, Déu meu quan torna!

Que va passar a la tornada?

El viure a una illa tan tancada com era en el temps d'en Franco, i d'un predomini absolut de l'església, la meua lliberació. Consider que una de les gràcies més grans que m'ha fet la vida, és conèixer el tercer món, i per tant, cada vegada que retornava era una empenta per cercar el tercer món d'aquí. Jo era com una ametlla tancada que

si no fos perquè el tercer món va trencar la clovella de tots els meus sistemes, mai no hi hagués pogut arribar.

L'any 1976 des de Gitongo, Jaume Santandreu escriu: "He de trobar una nova drecera. Encara que sia un carrerany, un caminó. Una drecera que em porti definitivament al poble, als d'abaix, als marginats del món. Mai més podré oblidar aquests camins. Els duré gravats a l'escorça del record. Per a sempre."

Devuit anys després, Santandreu continua essent, segons paraules dels marginats, el seu profeta, el seu líder carismàtic, el seu sant...

No crema aquest infern?

Jo crec que l'amor és un equilibri dels egoïsmes, i tot perdura mentre compensa. Si això ha durat 18 anys és perquè ells m'han compensat. La pregunta podria ser a

l'inrevés, com han pogut suportar-me al llarg d'aquests anys. Mai de mai podré retornar-los el que m'han donat. Ells han donat sentit a la meua vida com a home, però sobretot com a cristià i com a capellà.

Jaume Santandreu diu que hi ha una gran diferència entre pobresa i misèria. En el Refugi hi ha autèntica misèria. Allà es malviu entre el pànic de la Sida, la destrucció de les drogues i l'alcoholisme, la prostitució més degradant, i es passa fam. S'ha de veure per creure. Mentrestant, els monitors viuen tant de prop aquesta cruenta realitat.

No és aquesta tasca de quimèrics idealistes?.

Ni jo ni cap dels monitors pretenem salvar a ningú. Ni sabem si ells van millor que nosaltres. Si pretens que els resultats pels barems de consum i de competència, és un fracàs total, gràcies a Déu. Ara, si les balances són l'amor, la solidaritat, l'augment de qualitat de vida, l'acollida o sia, tots aquests valors dels que no se'n poden fer estadístiques, ells te'n donen a quintars.

Què sentiu quan un marginat es rehabilita?

Si la rehabilitació ha estat un acte des d'ell i per ell, sentim l'alegria que ell sent. Si la rehabilitació és una exigència per retornar a la societat que el va esclafar, sentim una espècie de llàstima, encara que no li puguem dir.

Jaume Santandreu ja és sant pels Marginats. Més tal com estan ara les coses a Roma, no és fàcil imaginar-lo enciriat damunt dels altres altars.

Ni falta que fa. Camus deia "El que necessitem no són sants, són homes". Jo no vull que em beatifiquin ni uns ni els altres, però, posats a triar, m'estim més una paraula d'aprovació d'un marginat que totes les canonitzacions de tots els Papes. En Camus es refereix al sant de guix, de les imatges, però a la pràctica no hi ha diferència. Un és Sant a la mida que es fa més Home.

L'home necessita una religió?.

L'home no hauria de necessitar cap religió. Entesa aquesta com a una institució, però sí és consubstancial a l'home un sentit de transcendència, una dimensió utòpica més enllà de les beneïtures de cada dia. Ara, si la religió significa un fermetall, és dolent per l'home.

Quin fet històric destacaríeu?

Positiu, com a capellà, el Concili Vaticà II, i Joan XXIII.

I els vostres personatges més admirats?

Dins la història mallorquina, seria n'Anselm Turmeda. Dins el segle XX, el Che Guevara i en Gandhi.

L'obra literària de Santandreu és quantiosa i de gran rellevància. I és que li ve de vena!. La seva paraula, brolla en la força natural de les entranyes de la terra més profunda i es desborda en poesia. Ja ho va dir ell, de quina manera en el seu llibre "Inventari d'oratges". "Us imaginau, germanets meus de l'ànima, què seria de mi sense la paraula?. Jo sent i visc i pens i treball i sofresc i consol i mortific i fruesc i ric i plor i enderroc i edific i lluit i sembr i

A què té por Jaume Santandreu?

A l'enveja i a la hipocresia. Són dues coses que no respecten l'estament de bondat oficial.

Voldríeu comentar aquestes frases?

"El que s'ocupa de fer el bé, no té temps d'ésser bo". Tagore.

"Jo som d'una raça inferior; som d'aquells que encara creuen en Déu". Rimbau.

"Del fanatisme a la barbàrie no hi ha més que una passa". Diderot.

"No reconec altre signe d'excelsitud que la bondat". Beethoven.

"Veure el que és just i no fer-ho, és falta de valor". Confucio.

"No hi ha homes menys cristians que la majoria de catòlics". Burke.

"Jo no vull que s'acabin els rics; només vull que s'acabin els pobres". Cantinflas.

Referent a n'aquestes frases, m'agrada-ria haver-les escrites jo. Si fos un manifest ho signaria amb els meus dos llinatges. M'hi he sentit retratat i identificat amb elles.

Jo crec que Jaume Santandreu té un refugi de luxe pel seu esperit; la literatura. Aquí purifica tot el que viu amb els desheretats del món: la brutícia, la misèria, la injustícia.. Però sempre torna a l'altre Refugi perquè ho necessita. Ha de repartir l'estimera que li sobra. I allà pot donar molt d'amor i una mica d'esperança a aquells que més els manca.

Catalina Amer Vives,
Juny de 1994

LA PELL

Vacuna col.lectivista

JAUME SANTANDREU

● No hi ha vacuna contra la Sida, ni contra l'atur, ni contra la misèria.

Els miserables, seropositius, drogaadictes, desemparats, ... estan irremediament condemnats a mort.

La societat que els ha parit i lletat no sap què fer-ne amb ells.

La ciència, l'altíssima ciència que aconsegueix armes cada cop més poderoses i subtils per guanyar les guerres –val a dir, per matar amb més enginy i eficàcia– no troba vacunes per retornar a la vida els mig-morts; vull dir els morts en vida.

El que sí ha sabut inventar, no obstant, aquesta mateixa societat que formam i peixem entre tots, és una vacuna contra els miserables; un antídote que la salva de tota culpa, que l'allibera de tot penediment davant la passió, calvari, agonia i mort de tants fills seus desgraciats.

La societat nostra ha trobat l'antivírus que assegura que el seu cos, el seu estimadíssim cosset de verge pudorosa, no patirà mai un atac de misericòrdia i compromís davant unes cèl·lules putrefactes que posen en perill la seva honorable integritat.

Aquesta vacuna col·lectiva té una composició molt simple i casolana: no calen grans alquímies ni sofisticats laboratoris químics.

Qualsevol membre d'aquesta societat, a ca seva mateix, a la cuina com qui es prepara una tisana, pot elaborar un remei tan contundent.

Per si de cas l'heu fabricada d'esma –ja que si una cosa és certa és que tots ens hem auto-vacunat– us ofereix els components químics per tenir-ne una fórmula més deliberada.

Com pertoca a eixes avinenteses d'alta alquímia, els mots són allargassats i esmussos, tot grinyolant a l'oida.

Contra la misèria, la societat es vacuna amb:

–*La individualització.* Dispersant els casos hom es protegeix de l'impacte.

Un miserable als semàfors, un altre a una plaça –solitaris i anònims–, no passen de ser una mica de boira en el panorama.

–*La culpabilització.* Quan un ciutadà benestant i benpensant es diu a si mateix: «són així perquè volen. A això ho fan per vici. Tothom troba allò que cerca...», aquest ciutadà arribarà a ser capaç de caminar sobre els cadàvers de la pesta.

–*La criminalització.* Gran part d'aquests miserables, per imperatius de la seva mateixa misèria, es veuen forçats a viure fora de la llei, fins i tot contra ella.

No hi ha vacuna millor per a la tranquil·litat dels qui van per la llei i hi resten, almanco aparentment, que poder escopir una sentència: «són delinqüents, simples «xoriços» que no respecten res... mereixerien la forca».

–*La moralització.* Per més burla i afront, aquests miserables ho són per mor del sexe i des del sexe: prostitutes, homosexuals, «xaperos»... pervertits! S'ho mereixen!

–*La burocratització.* Contra fam, papers; contra més fam, més papers.

Una taula escriptori protegeix de mals contactes humanitzants.

Una estadística redueix a xifres tots els mals sentiments de compassió.

–*La institucionalització.* L'invent millor per vacunar-se de la misèria és fer-li un sòtil.

Un sòtil superior, ben organitzat, ben acreditat, ben legalitzat, ben net... des d'on moure els fils dels titelles.

Antivírus perfecte: «Que ho facin les institucions».

–*La teorització.* Els miserables poden morir ofegats per les belles teories, per les impossibles utopies, per les santíssimes exigències.

Quan un altruista diu: «O passen per aquí o res» queda net de polls, xinxes, puces i gadelles per a tota la vida.

NOTA: Aquest beuratge cal que sigui remenat, ben remenat, abans d'usar-lo.

Mai no falla.

DE CA NOSTRA...

LLENGUA.

L'apòstrof

L'apòstrof és un signe que consisteix en una coma en la part superior de la línia ('), col·locada en substitució d'una vocal que s'elideix forçosament en la pronunciació.

L'ús de l'apòstrof és molt freqüent en el nostre idioma, però avui explicarem només els tres casos següents:

EL, LA

Si els articles **el** i **la** van davant una paraula començada per vocal o h es redueixen a **l'**. Exemples: *l'amic, l'elefant, l'himne, l'ivori, l'oratge, l'ull, l'amistat, l'escala, l'herba, l'illa, l'ona, l'última.*

Excepció: L'article **la** manté la seva forma normal (**la**) quan el mot que el segueix comença per **i, u** àtones, precedides o no de la lletra **h**. Exemples: *la illeta, la higiene, la universitat, la humanitat, però l'illa, l'ungla.*

DE

Quan la preposició **de** va al davant d'un mot començat per vocal o h, es redueix a **d'**. Exemples: *D'aquell, d'ell, d'hidrogen, d'Itàlia, d'ocasió, d'urani.*

AL, DEL, PEL.

Són la contracció de l'article masculí amb les preposicions **a, de** i **per**. Davant els mots començats per vocal, precedida o no d'una h, no té lloc la contracció de l'article del singular (**el**) amb les preposicions indicades, ja que aleshores l'article pren la forma apostrofada **l'**. Així escrivim:

Hem baixat **al** riu, però hem baixat a l'hort

Ho hem tret **del** calaix, però ho hem tret **de** l'armari.

Hi anirem **pel** maig, però hi anirem **per** l'abril.

PARLEM COM CAL.

En totes les llengües de bastant extensió i riquesa, és freqüent que certes paraules usades en el si familiar, presentin moltes variants de comarca a comarca i fins de població a població. En castellà tenen *mozo, chico, muchcho, niño, etc.* En la nostra

llengua trobam **nin, infant, xic, minyó, noi** (privatiu de Catalunya i Oriental), **al·lot** (privatiu de Balears), **fillet o fiet** (especialment a Menorca), **boix** (a Eivissa), **nin d'uè** o **infant de mamella** (quan encara són molt petits).

VOCABULARI.

Camada = Tablar

Rota = Artiga

Safareig = Estanque

Aljub = Algibe

Xaragall = Torrentera

Fita = Hita, mojón

Ermàs, erm = Yermo, erial

Goret, pastura = Barbecho

Sínia = Noria

Rierol = Riachuelo

FESTES, FIRES I REFRANYS.**Juliol**

Ha començat l'estiu. Els alumnes de les nostres escoles ja frueixen de les merescudes vacances. La nostra piscina està poblada de banyistes i sobretot a les terrasses dels bars i al carrers, els inquers que han quedat a la ciutat, prenen la fresca. Molts han deixat la ciutat, els homes fent de "Rodríguez" i les dones i els infants estiuant a la platja.

Per tot arreu van esclatant les festes patronals pròpies de l'estiu que no acabaran fins el 23 de setembre amb les festes patronals de Biniamar, Santa Tecla.

A la nostra ciutat hem entrat a les festes patronals dels sants Abdon i Senén.

De l'1 al 10 de juliol tendran lloc els creuers Palma-Maó-Palma de vela.

Dies 1, 2 i 3, II Fira Nàutica a Porto Colom (Felanitx).

Dies 1, 8, 15, 22 i 29, XVI festival Internacional de Deià (Música Clàssica).

Dies 7, 14, 21, i 28, als Jardins de can March de Cala Rajada, VII Serenates d'estiu de Capdepera (Música clàssica).

Dia 8, divendres comença la Lluna nova, els vents seran favorables i el temps serà fort d'estiu.

Dia 11, fira agrícola i ramadera a Artà.

Dia 12, dilluns, el nom de Maria. Comença el quart creixent, temps ennuolat i plujós.

Dia 13, dimarts, sant Joan Crisòstom.

Dia 14, comença el curs escolar a Educació Primària.

Dia 19, dilluns, comença la lluna plena. Vents fluixos, cels clars.

Dia 21, dimecres, sant Mateu, festes patronals a Bunyola.

Del 22 al 25 III Trofeu SAR Princesa Birgitta de Golf (Santa Ponsa).

Dia 22, comença la tardor amb temps variable.

Dia 24, dissabte, la Mare de Déu de la Mercè.

Dia 25, festa des veremar a Binissalem

Dia 26, dilluns, Sants Cosme i Damià. Comença el curs escolar a Educació Secundària i Batxillerat.

Dia 28, dimecres, comença el quart minvant. Temps variable.

Dia 29, dijous, sants Gabriel, Rafel i Miquel.

Dia 30, divendres, sant Jeroni.

Jaume Gual Mora

V ENCONTRE DE TEATRE EN CATALÀ A L'ENSENYAMENT MITJÀ

Els passats 12, 13 i 14 de maig se celebrà a Muro el "V Encontre de Teatre en Català a l'Ensenyament Mitjà". Ens vam reunir gairebé un centenar de joves amb una il·lusió comuna: el Teatre. Hi va participar un bon grapat d'instituts de tota l'Illa: els de Lluçmajor, Sa Pobla, Pollença, Manacor, Ciutat, (IB Madina Mayurqa, Ses Estacions, Guillem Sagrera, Ramon Llull, i molts d'altres. I és clar, no podia faltar la representació de la ciutat d'Inca per part del grup Caràtula de l'IB Berenguer d'Anoia.

Volíem aprendre, actuar, fer noves amistats, passar-ho bé i, de fet, va ser així. Durant aquells dies vam estar immersos en aquest món d'alegries i èxits, d'assaigs i mesos de treball, de muntatges i escenografies, de companyerisme, de públic, de crítiques, i on no mancaren, de tant en tant, els fracassos, les decepcions i la tristesa.

Després d'uns petits problemes d'hostatge a distints hotels del Port d'Alcúdia i Ca'n Picafort, ja a Muro férem un cercaviles sota la direcció de'n Joan Lacomba, per tal d'anunciar al poble la nostra arribada. Part

del cercaviles va ser una crítica a la passivitat del món desenvolupat davant la guerra dels països de l'ex-lugoslàvia, a la qual es va fer una emotiva menció.

Durant aquest cap de setmana ens vam dedicar principalment a la realització dels diferents tallers. N'hi havia de tota mena, d'entre els quals se n'havia d'escollir un: escenografia, expressió corporal, caracterització i tipologia de personatges, anàlisi de texts, tècnica de veu, improvisacions i dansa, gràcies als quals vam aprendre i ens vam divertir molt, amb l'ajut dels diferents professionals.

son pare cansat, li proposà que es jugués una estona a un matalàs vell que duïen, mentre duràs sa travessia fins a sa pesquera. Mestre Tomeu, agraït pel gest del menut, accedí, però no de molt bon grat, es nin no era encara un pilot massa experimentat, per la qual cosa li preguntà.

- Estàs segur que en sabràs?

- "Vet" mon pare, i vos m'ho heu vist fer moltes vegades - Respongué s'al·lot.

Mestre Tomeu "Capellà", vençut, consentí amb sa idea, tanmateix un dia o s'altre hauria de començar a marejar, i aquella nit era tan bona com qualsevol altra, no hi havia ones, la mar era un llençol que se mastegava tan sols pel bot de qualche peix, espantat per un llop o un dofí que anaven de cacera.

Prest entrà en un somni profund, mentre en Tomeuet s'aferrava fort a sa barra des timó i procurava seguir es rumb de sa marca que son pare havia fet a sa brúixola. Passà una hora aproximadament, quan succeí el que era inevitable, en Tomeuet amb es seus catorze anys, clucà es ulls i va fer una becada, no molt llarga, d'uns quinze a vint minutets.

Es so d'una bocina despertà a pare i fill que aixecaren sa vista per contemplar bocabadats, com durant aquell quart d'hora havien perdut es rumb, i se trobaven enmig d'una formació de vaixells de "brega", grans com la seu, que no

s'havien assabentat de sa presència des llaütet, navegant rumbós com un cavallet jove al seu costat. Un d'aquells porta-avions d'allà on és en Clark Gable, va enviar una "moscarda" que els va passar per damunt aixecant una ventolera que quasi els va enfonsar. Mestre Tomeu s'enfadà amb aquell aparat fent-li senyals evidents des seu mal estar, altra gent que de vegades ho conta, diuen si es cagà amb qualche familiar des pilot, el que sí és cert és que s'helicòpter s'allunyà, possiblement per no enfonsar-los. Tot seguit s'acostà per darrera un vaixell un tant més petit,

que fent senyals de llum, idò tan sols començava a sortir es sol, demanava que s'identificassin.

Mestre Tomeu, que de jove havia servit a "marineria", agafà sa llanterna, i respongué diligent i amb evidència d'un exceHent humor.

- Som pescadors mallorquins!, anam en so de pau, no tenim intenció d'atacar si no mos tornau provocar!.

Aquesta me la contà l'amo en Cosme "Rotget", un dia que em convidà a berenar de sardines torrades, a ca-seva vorera de mar. Males llengües diuen si és veritat i altres si no ho és, tant si ho és com si no ho és, almanco fa somriure.

Pere Xiroi

JAUME SANTANDREU, CAPELLÀ I POETA

*La garriga es cala foc
l'espira encén la pinyada;
la montanya a poc a poc
es converteix en cendrada.*

*Mor l'esperança del niu;
s'ofega la lloriguera;
la rialla de l'estiu
es fa bram de foguetera.*

*Aquella vella oerdor
que coronava la serra,
ara és sitja de carbó
tota esbandida per terra.*

*S'ha trencat la cantoria
de l'ocell i del brancatge;
res queda de l'armonia
que equilibrava el paisatge.*

*Crema l'estepa i el pi,
la mata i la carritxera,
l'arboça i el romaní,
l'ullastre i l'esparraguera.*

*A la llum de les fogueres,
us voldria demanar:
Perquè existeixen barreres
si el puig és bé popular?*

*Perquè només mos cridau
quan urgeix obrir drecera
i a tir de sal mos llevau
al nostre dret a cacera?*

*Perquè la necessitat
de tresca i respiració
esdevé propietat
privada d'un sol senyor?*

*Em dol Mallorca cremada.
Em dolen els cremadors.
Em dol que visqui ofegada
per mercaders i traidors.*

*Em dol Mallorca salsida.
Em dolen els salsidors.
Em dol que hagi estat ferida
pels qui es diuen servidors.*

*Em dol Mallorca cremada.
Em dolen els cremadors.
Em dol tenir-la endeutada
per partits i senadors.*

*Em dol Mallorca salsida
Em dolen els salsidors.
En dol veure-la dormida
sense cap despertador.*

*Em dol Mallorca cremada.
Em dol tot el que hem patit.
Em dol que la socorrada
sempre arriba al més petit.*

Sant Simó Tort Ballester

Sant Simó Tort Ballester
màrtir de la pagesia,
escollau la lletania
d'aquest poble foraster.

Foraster perquè ha perdut
la saba de l'avior
i ha fuit, com fill pecador,
del seny que l'ha concebut.

Feis que torni convertit
a la nostra llar passada;
que senti la la retrobada
la terra que ens ha parit.

Endinsau la nostra rel
dins el solc de la ferida
perquè mai més en la vida
siguem un poble infidel.

SANT SIMÓ TORT BALLESTER
patrò de la part forana,
mostrau-nos de bona gana
el camí que ens toca fer.

per rompre qualsevol jou
que ens faci viure ajupits;
per gravar als nostres pits
l'orgull del "siaç qui sou".

perquè ningú ens faci esclaus,
sigui de prop o d'enfora;
perquè prest arribi l'hora
de timonar nostres naus.

SANT SIMÓ TORT BALLESTER
pare de la Germania,
feis que el poble sempre sia
dins la rel foraviler.

Removeu pels quatre vents
la llacor dels vostres ossos,
que entri dins els nostres cossos
la fe dels Independents.

Feis que s'esborri la por
que corr per la nostra sang,
que, quan mossegam el fang,
és quan no lluitam de cor.

retornau-nos la primícia
d'aquells camperols alçats
per les seves llibertats,
la germanor i la justícia!

Jaume Santandreu
"Cançons per al meu poble"

RESTAURACIÓ DELS CAPARROTS A INCA

Aquests dies han finalitzat les tasques de restauració dels caparrots de l'Ajuntament d'Inca. Una iniciativa presa per l'Àrea de Cultura i duta a terme per un conjunt d'artistes inquers que han aconseguit recuperar unes figures que estaven guardades des de fa vint anys.

La darrera restauració realitzada per Don Francesc Duran es va fer fa trenta-cinc anys, i curiosament ja hi participà un dels integrants de l'equip actual, en Joan Barrotes, que encara era un jovençà.

El conjunt està format per un total de dotze peces provinents de dues tongades distintes, encomanades en el seu

moment per l'Ajuntament. Els més antics són els de més gros tamany. Pertanyen a aquests "el negret", "el cristià", "la padrina", "una madona" i "un homenot"; mentre que els més joves són dels anys 30

i en aquests s'inclouen "el baturro", "el gordo", "el nin i la nina", "en Perico" i "els dos bessons reputes", que segons ens conten els padrins, encapçalaven la comparsa i eren els que més amonestaven als al·lots que anaven trobant. Un d'aquests bessons s'havia perdut i l'han hagut de fer de bell nou.

Aquesta restauració ha estat la més complerta de les fins ara dutes a terme. Ha suposat un llarg procés, degut al mal estat de conservació en què es trobaven les figures, totes elles molt deteriorades, ja que els faltaven bocins quan no eren quasi esclafades del tot.

Segons ens han comentat, la restauració s'ha realitzat bàsicament complint tres etapes; una primera, quasi la més laboriosa, de raspat. Ens comenten que varen trobar fins a quatre capes distintes de pintura procedents d'anteriors restauracions; després, amb diverses tècniques, varen anar reconstruint cada figura, afegint els trossos i motllant-los per tal de tornar-los la forma primitiva. Finalment, després de reforçar-los i polir-los, es va dur a terme el pintat. Amb el treball d'aquesta darrera fase es pretengué tornar donar vida a uns personatges tan antics i entranyables dins la nostra història inquera.

El resultat ha suposat l'obtenció d'autèntiques obres d'art. Els que no hem tingut l'oportunitat de veure un abans i un després, hem coincidit en què s'han superat els originals en quant a la perfecció de la tasca acabada i en les expressions aconseguides amb el pintat. Tot parlant amb els restauradors, ens han comentat que per aconseguir una major perfecció, varen haver de rompre algunes peces pel mig. Ara és impossible notar la més mínima junta, o un afegitó, o una cara gratellosa.

Realment tots els inquers podem sentir-nos orgullosos de veure recuperades unes obres úniques i irrepetibles, d'un valor incalculable i que durant tants anys varen dormir en l'oblit. Avui tenim tots l'oportunitat de retrobar-les, tant els que ja tenen més d'una cinquantena d'anys, i que tal vegada els recorden amb una certa nostàlgia, com els de menys edat, sobretot els més petits. Així veim assegurada la continuïtat de les nostres tradicions.

Esperam tots que uns i altres puguem admirar-los i gaudir d'ells, quan a les properes festes surtin de bell nou a animar els passacarrers i, perquè no, a fer plorar a qualque infantó.

Violeta

RACÓ DE CUINA.

Ja som un pic més amb vosaltres, i amb un temps molt calorós que és una mica mal d'aguantar.

Avui us donarem una recepta pròpia de la cuina basca, que es fa amb bacallà i que, pel fet de ser un plat molt complet pot molt bé servir-se com a plat únic i a més, té l'avantatge de poder-se preparar amb antelació.

Crèiem també que per ajudar a refrescar-nos un poc no estaria malament acompanyar-lo d'un bon gelat. Per això, encara que a altres números d'aquesta revista ja hi hem inclòs receptes de gelats, avui us en donarem una de bàsica i algunes de les nombroses variacions que s'hi poden fer.

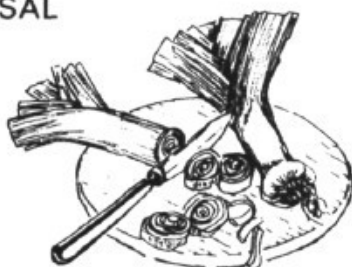
Anem idò per feina i una vegada més, ben arromangats i disposats, comencem a fer la:

PORRULSADA BASCA

(ESCUDELLA DE BACALLÀ)

INGREDIENTS PER A 4 PERSONES:

- 250 gr. BACALLÀ SEC
- 4 PORROS
- 1 kg PATATES
- 3 GRANS D'ALL
- 2 dl. D'OLI
- 1/2 l. DE BROU DE PEIX (FUMET)
- SAL

ELABORACIÓ:

Es posa el bacallà en remull per dessalar-lo. Quan està dessalat es col·loca dins una cassola cobert d'aigua i es posa a foc suau; quan comenci a fer una escuma blanca s'apaga el foc, es treu el bacallà i es reserva. També es guarda l'aigua de la cocció.

En una cassola se sofregeix, en oli, la part blanca dels porros i també un poc de verda, tallada petita. Quatre o cinc minuts després s'hi fregeixen els alls i es reserva tot just; A continuació s'hi afegeixen les patates, pelades i tallades a rodanxes fines, se'ls-hi donen unes voltes al foc i s'hi ajunta el bacallà esmicolat; s'hi aboca el fumet de peix i mig litre d'aigua de la cocció del bacallà. Es tapa la cassola i es deixa que bulli tot junt una estona. Per últim hi ajuntam els alls fregits, que s'hauran picat al morter; es posa a punt de sal i ja està a punt per menjar.

CREMA ANGLESA PER GELATS

(RECEPTA BASE)

INGREDIENTS PER 10-12 RACIONS:

- 1 l. LLET
- 8 VERMELLS D'OU
- 250 / 300 gr. SUCRE
- AROMA AL GUST (VAINILLA, CANYELLA, PELL DE LLIMONA, ETC)

ELABORACIÓ:

Es fa bullir la llet amb els aromes adients al tipus de gelat que s'ha d'elaborar.

A part es mesclen bé el sucre i els vermells d'ou. Sense batre la mescla massa, ja que perdria color.

Quan la llet ha bullit s'aboca a la mescla d'ous i sucre, remenat bé, per tal que l'ou no coaguli.

Després es posa tot a foc suau, remenant molt bé tot el temps, fins que la crema cobreixi lleugerament l'espàtula de fusta; (es coneix aquest punt perquè la crema espesseix un poc). S'ha de anar molt alerta, que la crema no arribi a bullir, ja que això faria que es tallés.

Quan la crema és a punt es cola dins d'un recipient fred, es deixa refredar al frigorífic i després es posa a la sorbetera o geladora fins que quedi cremós i gelat.

ALGUNS GELATS ELABORATS**AMB CREMA ANGLES**

VAINILLA: Quan es bull la llet, s'aromatitza amb una bajoca de vainilla.

MANTECADO: Afegir a la llet pell de llimona i canyella de canó.

CAFÈ: Afegir a la llet, abans de bullir-la, de 20 a 25 gr de cafè torrefacte en gra.

Una altra possibilitat és afegir a la crema anglesa cafè soluble al gust.

XOCOLATA: Afegir a la crema anglesa, en calent, de 100 a 200 gr de cobertura de xocolata.

TUTI-FRUTI: Quan la crema anglesa ja s'està gelant s'hi afegeix de 100 a 150 gr de fruita confitada o escarxada, tallada ben menuda i macerada en rom o conyac.

BON PROFIT!**VOCABULARI D'UTILLATGE DE CUINA**

Continuam el vocabulari d'estris de cuina que vàrem encetar a la revista anterior.

ESPREMEDORA	EXPRIMIDOR
FILTRE	FILTRO
GRAELLA	PARRILLA
LLEVATAPS	SACACORCHOS
MÀNEGA	MANGA
MARBRE	MARMOL
MOLLS	TENAZAS
OBRELLAUNES	ABRELATAS
TALLANT	CORTANTE
TAP	TAPON

Pere Massutí i Esperança Ramis.

DEL CENTENARI DE LA RENAIXENÇA (II)

Pels qui estimaren la materna llengua en els temps de pobresa i de dissort: un record.

Pels qui deixaren els honors i pompes per conrar l'aridesa del nostre hort: un record.

Pels qui en vaixells, errants per les tempestes, no arribaren mai al nostre port: un record.

Pels qui aguantaren ferma la bandera en els camps de batalla i desconhort: un record.

Pels qui moriren per la nova pàtria i en les tenebres els deixà la mort: un record.

MIQUEL FORTEZA

La llengua,
feina
de tots

DISCOS

C VIDAL 51

TL 88 02 83

**moda
Pell**

Avinguda General Luque, 164 - Tel. 502512 - INCA (Mallorca)

INSTAL·LACIONS D'AIGUA I ELECTRICITAT

Isidre Martín Martorell

C/Teatre, 11

07300 INCA

☎ 50 04 61

ESTANY MELIÀ

**TABACS, REVISTES I PREMSA
JUGUETERIA PETITA**

C/Major, 14

☎ 50 27 97

INCA

PUBLICITAT
a partir de 600 pts.

☎ 50 37 72

**LLIBRERIA
PAPERERIA**

BELTRAN

Antònia Llobera i Ramis

☎ 50 03 39

Carrer Major, 34

EL COMERÇ DE LA SEVA CONFIANÇA

VILANOVA

Costa i Llobera, 208

☎ 50 28 20

C/Hostals, 47

☎ 50 42 29

PAPERERIA

Cervantes

Volella, 140

☎ 50 27 99

INCA

Espirafoes

LLIBRES

Bisbe Llompart, 127

☎ 50 25 35